

OKRUGLI STOL ZA ŽENSKO PODUZETNIŠTVO ZAVRŠNI DOKUMENT

Drač, 12. svibnja 2015.

Uvod

Sastanak Okruglog stola za žensko poduzetništvo održan je u sklopu 15. Foruma gospodarskih komora jadransko-jonskog područja 12. svibnja 2015. godine u Draču, Albanija.

U njegovom radu sudjelovalo je 35 poslovnih žena, poduzetnica i predstavnica institucija iz Italije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Albanije te Belgije.

Okrugli stol je vodila nova predsjednica HGK Županijske komore Split, Katija Buličić koja je na početku pozvala nazočne da minutom šutnje odaju počast njenoj prethodnici, preminuloj Jadranki Radovanić, koordinatorici ovog okruglog stola od njegova početka, inicijatorici osnivanja Foruma, te njegovoj predsjednici u četiri mandata.

Tema Okruglog stola je bila "Klasteri i umrežavanje žena u poduzetništvu. Primjeri i nove mogućnosti u kontekstu nove Jadransko-jonske regije", a ključna govornica Mary Ann Rukavina Cipetić, direktorica GTF – Inicijative za održivi rast, Hrvatska.

Strateške smjernice

Nakon službenog priznavanja Jadransko-jonske regije u listopadu 2014., 15. Forum je bio posvećen temi poslovanja u novoj Jadransko-jonskoj regiji, konkretno novim razvojnim politikama, strategijama i alatima za razvoj malog i srednjeg poduzetništva, te klasterima kao podršci malom i srednjem poduzetništvu regije.

Nastavno na temu Foruma, Okrugli stol za žensko poduzetništvo bavio se klasterima u ženskom poduzetništvu. Nakon uvodnih pozdrava Katije Buličić, predsjednice HGK Županijske komore Split i Brizide Hoxhe, glavne tajnice Gospodarske komore Drača, detaljnije je o situaciji poduzetništva žena u Albaniji govorila **Tefta Demeti**, iz albanskog Ministarstva gospodarskog razvoja, trgovine, turizma i poduzetništva. U Albaniji 99% tvrtki čine male i srednje tvrtke, a 28% od ukupnog broja tvrtki čine one u kojima upravljaju ili su vlasnice žene. Najviše ženskih tvrtki je u uslužnim djelatnostima – trgovini, turizmu, stručnim uslugama, a zanemarivi broj ih je u industriji. S obzirom na poduzetničku klimu, Albanija se s 138. mjesta na kojem je bila 2008. godine popela u 2015. na 68. mjesto, te je cilj i dalje stvaranje povoljne klime za bavljenje poduzetništvom. Iskustva s klasterima su nedostatna, loša i na samom su početku njihova razvoja, stoga im je ova tema iznimno važna za daljnji rad.

Mary Ann Rukavina Cipetić nazočne je upoznala s prvim klasterom žena poduzetnica Republike Hrvatske pod nazivom Kolo (Kako Osnajiti Lokalno Okruženje), koji okuplja 12 ženskih tvrtki, obrta i udruga s ciljem boljeg plasmana njihovih proizvoda. U njega su uključene poduzetnice iz cijele Hrvatske, a isti ne mora biti isključivo nacionalni već i regionalni. Rukavina Cipetić je predložila osmišljavanje jednog takvog klastera na regionalnom nivou, kojim bi žene kroz zajednički brend lakše plasirale svoje proizvode.

Nazočne su imale priliku upoznati se s funkcioniranjem klastera kroz prezentaciju **Marie-Noëlle Dick**, klaster menadžerice ICT klastera software.brussels, koji okuplja više od 150 softverskih kompanija, privatnih i vladinih potpornih organizacija, stručnjaka i institucija.

Katija Buličić je najavila osnivanje poduzetničkog inkubatora za žene u HGK Županijskoj komori Split. Riječ je o inicijativi HGK kojom će se u ŽK Split za nekoliko poduzetnica-početnica osigurati opremljen prostor, edukacije i mentorsko vođenje kako bi pokrenule i razvile poduzetničku djelatnost.

Claudia Samarelli iz talijanske Unioncamere je predočila situaciju u Italiji, u kojoj od 1999. pri gospodarskim komorama postoje Odbori za žensko poduzetništvo, a Unioncamere raspolaže registrom tvrtki kojima upravljaju/vlasnice su žene, te imaju mogućnost tromjesečnog praćenja žena u poduzetništvu po više kriterija.

Izveštavajući o stanju u Bosni i Hercegovini **Željana Bevanda** je navela da su u BiH tri klastera, od toga nijedan ženski, te da postoji pravni/zakonodavni okvir za njihovo osnivanje.

Nina Drakić je navela da u Crnoj Gori uspješno funkcioniraju četiri klastera, također postoji pravni okvir za njihovo osnivanje, a kao problem je izdvojila nedostatak povjerenja među subjektima koji bi potencijalno ušli u klaster. U Crnoj Gori žene poduzetnice sudjeluju sa svega 10% u ukupnom broju poduzetnika, a u tijeku je izrada Strategije za razvoj ženskog poduzetništva 2015.-2020., koja bi trebala potaknuti brže i lakše ekonomsko osnaživanje žena i čije se usvajanje očekuje do kraja lipnja ove godine.

U drugom dijelu sastanka predsjednica HGK Županijske komore Pula **Jasna Jaklin Majetić** govorila je o aktivnostima Komore na jačanju žena u poduzetništvu, naglasivši da je osnaživanje poduzetništva žena, kroz različite aktivnosti, potrebno uključiti u prioritete komorske i ostalih srodnih mreža. Također je, kao i prethodne godine, pozvala poduzetnice iz regije da sudjeluju na Izložbi hrane i pića HISTRIA, koja se svake godine u veljači tradicionalno održava u Puli u organizaciji ŽK Pula. **Albana Laknori** iz Gospodarske i industrijske komore Tirane je govorila o poticanju žena u poduzetništvu, posebno novih poduzetnica, od strane Komore Tirane, **Satber Drishti** se obratila u ime Udruge poslovnih i profesionalnih žena obrtnika Albanije SHGPAZ, a **Klodiana Dragoshi** je predstavila mladu udruhu žena poduzetnica iz Tirane. **Maria Lucia Pilutti**, glavna tajnica Gospodarske komore Udine službeno je predložila kandidaturu Komore Udina za domaćinstvo sljedećeg, 9. kongresa poduzetnica.

Nakon izlaganja te kvalitetne rasprave tijekom koje je jasno izražena želja za zajedničkim radom na podizanju svijesti o značaju ženskog poduzetništva i stvaranja uvjeta za njegov rast i razvoj, usvojeni su sljedeći zaključci:

Zaključci

- talijanski grad Udine izabran je za domaćina sljedećeg 9. kongresa poduzetnica jadransko-jonskog područja.
- kroz razmjenu iskustava o klasterima u različitim zemljama regije uočena je i naglašena potreba i značaj suradnje s lokalnom zajednicom u cilju podrške osnivanju klastera. Razvoj klastera nailazi na brojne birokratske i administrativne probleme, što je izraženo i u ženskom poduzetništvu.
- budući je više puta naglašena nužnost zajedničkih projekata, zapažena je potreba za stvaranjem transnacionalnih klastera pored lokalnih. Stoga Okrugli stol predlaže da Forum da podršku budućem projektu o klasterizaciji na jadransko-jonskoj razini u ženskom poduzetništvu. Stol je pokazao da ženama u poduzetništvu nedostaje znanja, edukacije i dobre pakse, stoga bi se do 9. kongresa poduzetnica identificirali konkretni prijedlozi, te na njemu izložili i raspravili.
- Okrugli stol ženskog poduzetništva i mreža gospodarskih komora mogu i trebaju dati profesionalnu potporu ženama u poduzetništvu kroz posebne edukacije, zaštitu inovacija, organizaciju gospodarskih susreta, traženje novih tržišta – sajmova, kao i u suradnji s drugim udrugama sustava gospodarskih komora poput Ascame i Eurochambersa.
- dogovorena je razmjena znanja između talijanske Unioncamere i zemalja u kojima nema stalnog i pouzdanog praćenja podataka o ženskom poduzetništvu. Naime, razvojne aktivnosti mogu se planirati samo na temelju pouzdanih i istinitih podataka.